

А.В. КЕРІМІ, студент, НТУ «ХП»;

Р.Ф. СМОЛОВИК, канд. екон. наук, проф. НТУ «ХП»

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕДУРИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ СПРЯМОВАНОГО НА ЗНИЖЕННЯ РИЗИКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

У статті аналізуються деякі проблеми фінансової стійкості, стабілізації банківської системи та забезпечення її безпеки.

Ключові слова: кредит, інвестиції, фінанси, фінансові ризики, стабільність, безпека.

Вступ. З урахуванням закономірностей функціонування грошей і грошового ринку, банків, банківської системи формується економічна політика держави взагалі і грошово-кредитна політика центрального банку зокрема, здійснюється державне регулювання всіх сфер економічного життя суспільства. Проблема забезпечення фінансової стійкості, надійності, стабільності банківської системи в цілому і кожного її суб'єкта зокрема стала особливо актуальною останнім часом. За даними досліджень МВФ, ще з 1980 р. більш ніж двох третин країн – членів фонду стикнулися з труднощами в банківському секторі. Щоб прийняти обґрунтоване рішення по здійсненню активних операцій з банками, тобто рішення, що відповідають обраному співвідношенню прибутковості і ризику, суб'єктам господарської діяльності і самому банку потрібно мати об'єктивну інформацію про фінансове положення своїх партнерів. Цьому служать публічні рейтинги банків, обумовлені спеціальними агентствами [1].

Ціль дослідження, постановка проблеми. Положення банку з'ясується з трьох позицій: кредитоспроможності, надійності комерційних паперів, наявності термінових боргів, значних депозитних сертифікатів, кредитних угод, документарних акредитивів і інших емітуємих інструментів; інвестиційної надійності для потенційних покупців акцій; надійності для корпорацій, що займаються страхуванням депозитів і ризиків банку. Оцінці підлягає кожен комерційний банк, що працює на ринку і залежить від ринку, тобто прагне одержати на ньому кошти.

© А.В. Керімі, Р.Ф. Смоліков. 2013

Матеріали дослідження. Функція забезпечення стабільності банківської діяльності та грошового ринку (стабілізаційна) пов'язана з надзвичайно високою ризикованістю банківської діяльності. Банки, на відміну від інших економічних суб'єктів, криють у собі підвищену загрозу дестабілізації власної діяльності, розладу усього грошового ринку, провокування загальноекономічної кризи. Тому кожний окремий банк не може виконувати стабілізаційної функції, а скоріше навпаки.

Виконання банківською системою стабілізаційної функції проявляється двояко: у прийнятті низки законів та інших нормативних актів, що регламентують діяльність усіх її ланок – від центрального банку до вузькоспеціалізованих комерційних банків; у створенні дійового механізму державного контролю і нагляду за дотриманням цих законів та за діяльністю банків узагалі. На цій підставі створюються спеціальні механізми забезпечення стабільності банківської діяльності, які включають: страхування банківських ризиків, передусім кредитних; страхування банківських депозитів, насамперед фізичних осіб; створення внутрішньобанківських резервів для покриття збитків від кредитних ризиків; створення механізму обов'язкового резервування банківських депозитів; централізоване встановлення економічних нормативів з тих напрямів банківської діяльності, які пов'язані з найбільшими ризиками; створення централізованого нагляду і контролю за банківською діяльністю; створення механізму централізованого рефінансування комерційних банків; узаконення різних механізмів централізації банківського капіталу (створення консорціумів, картелів, трестів, концернів, холдингів). У цих заходах виявляється організаційно-правове забезпечення стабілізаційної функції банківської системи. Кожний із них може бути реалізований лише в межах системи і є специфічним інфраструктурним елементом, що перетворює сукупність банків у якісно нове явище – банківську систему. Банківська система взаємодіє з іншими системними структурами, з якими вона створює як підсистема більш загальне утворення – економічну систему в цілому. Це, зокрема, бюджетна система, податкова система, валютна система, торговельна система тощо.

Порівнюючи банківську підсистему з іншими, можна виявити в ній риси, які спільні для їх усіх, що підтверджує її системний характер, а також суто специфічні риси, які підкреслюють її банківську специфічність. Об'єктом кредиту може бути все, що має вартість, однак головним і най-

поширенішим об'єктом кредитних відносин виступають гроші як саме буття вартості. Кредитні відносини базуються на принципах, які є невід'ємною ознакою будь-якого кредиту (рис. 1).

Рис. 1. Основні принципи кредитних відносин

В сучасних умовах нестабільного зовнішнього середовища управління активами і пасивами банку має забезпечувати: розподіл економічного капіталу банку під ризики і підтримку адекватної платоспроможності з урахуванням балансових, ринкових і інших ризиків; моніторинг і управління активами і пасивами банку відповідно до поточних, середньо – і довгострокових бізнес-планів банку; визначення політики і інструкцій з управління ризиком ліквідності і фондами банку. Визначення процедури антикризового управління у разі виникнення кризи ліквідності (системної кризи або близької до системної); управління ринковими ризиками банку, зокрема процентним ризиком, валютним і ціновим ризиками; встановлення лімітів по ринкових ризиках і ризику ліквідності; контроль за операціями казначейства; моніторинг результатів по шести вищевказаних цілях і проведення низки управлінських заходів, які приводять структуру банківського балансу і позабалансових позицій у відповідність з його стратегічними цілями і пріоритетами довгострокової політики банку [2].

Результати дослідження. При управлінні ризиками варто рекомендувати наступне: використання принципу зважених ризиків; здійснення систематичного аналізу фінансового стану клієнтів банку; здійснення систе-

матичного аналізу платоспроможності і кредитоспроможності банку; застосування принципу поділу ризиків; рефінансування кредитів; проведення політики диверсифікації (широкий перерозподіл кредитів у дрібних сумах, наданих великій кількості клієнтів, при збереженні загального обсягу операцій банку); страхування кредитів і депозитів; застосування застави; застосування реальних персональних і «уявних» гарантій; хеджування валютних операцій; збільшення спектру здійснюваних операцій (диверсифікація діяльності).

Список літератури: 1. *Аристова А.* Методика оцінки фінансового результату банку. / А. Аристова // Банковское дело, 2002. – № 2. 2. *Мороз А.Н.* Основы банковского дела / А.Н. Мороз. – К.: Либра, 1998. 3. *Панова Г.С.* Анализ финансового состояния коммерческого банка. / Г.С. Панова. – М.: Финансы и статистика, 1966.

Поступила до редколегії 10.09.13

УДК 330.131.5

Визначення процедури антикризового управління спрямованого на зниження ризику кредитних операцій / А.В. Керімі, Р.Ф. Смолівик // Вісник НТУ «ХП». Серія: Інноваційні дослідження у наукових роботах студентів.– Х.: НТУ «ХП». 2013.– № 55 (1028).– С. 176–179. Бібліогр. 3 назв.

В статье анализируются некоторые проблемы финансовой устойчивости, стабильности банковской системы и обеспечение ее безопасности.

Ключевые слова: кредит, инвестиции, финансы, финансовые риски, стабильность, безопасность.

The article examines some issues of financial stability, the stability of the banking system and ensuring its security.

Keywords: credit, investment, finance, financial risks, stability, security.